

A budai vár nevezetességei

I. A „borospincék“

Irta: Szakács Andor

Bizony, hiába vonja kétségbe és utalja a mesék birodalmába Fiala mérnök ur: a budai vár épületei alatt igen érdekes hármaspincék, alagutak, sőt lovagtermek is vannak. és ezek a földalatti helyiségek nem «borospincék» voltak, ahogy a mérnök ur mondja, — mi szükségük is lett volna a törököknek borospincékre? — hanem Buda várjellegével összefüggő más fontos rendeltetéssel bírtak.

Buda a száznegyvenöt éves török birtoklás alatt számos kemény ostromot szenvedett el és már az ágyuk korszakában. Gondoskodnia kellett tehát a védelemnek megfelelő biztonsági berendezésre a löszerkészlet, a katonai csapatok, no meg a polgári lakosság számára is. Erre a célra szolgáltak az egymás alatt lefelé következő bombamentes földalatti helyiségek és az azokat összekötő folyosók.

Persze a nagy urak palotái alatt is voltak ilyen földalatti építkezések, amelyeknek ugyan jó hasznát vették ostromok alkalmával. Amikor a vár felszínén emelkedő épületek nem nyújtottak biztonságot a bennük való tartózkodásra: az ur egész házanépével együtt leszállt a hegy gyomrába s az ott berendezett helyiségekben élte világát, míg a bombázás tartott.

Most már könnyű elképzelni, hogy éppen a nagy uraknak e földalatti mentstárai bi-

zonyos disszel képeztettek ki s ez fejté meg azt is, hogy igenis, még többé-kevésbé ép állapotban levő lovagtermek is találhatók ott, rendszerint a második pincemélységben. Néhány évvel ezelőtt, amikor ötödmagammal bejártam a várnak ezt a nevezetes alvilágát, megcsodáltuk egyes ilyen helyiségek gyönyörű, vörös márványból készült portikusait, csucsives boltozatait. S hogy ezek a termek emberi tartózkodásra készültek, bizonyítják a fölfelé, a felszínre szolgáló függőleges kürtöket, amelyek egyebek közt a levegő felfrissítésére is alkalmasak voltak.

De hát aki nem óhajt személyesen lebecsátkozni a multnak ebbe a temetői csöndességű sirvilágába, menjen el a főváros levéltárába, mint annak idején mi megcselekedtük s ott megtalálja a mérnöki hivatal jelentését a mult század nyolcvanas éveiben végzett fölvételekről. Kornai István, a poéta, a főváros nyugalmazott főtisztviselője jegyezte ki ott az adatokat akkoriban A MAI NAP számára s az ő közlése alapján olvashatta mindenki, hogy a mérnöki hivatal tízezer méter hosszúságú földalatti helyiségek fölméréséről számolt be e jelentésében; hozzátette azonban, hogy még nem készült el az összes ilyen helyiségek kikutatásával.

(Folytatása a 6-ik oldalon.)

1933 Júl. 25.

A BUDAI VÁR NEVEZETESSÉGEI

IRTA:
SZAKÁCS ANDOR

(Eleje a második oldalon.)

Tudvalevő dolog, hogy Buda 1686-ban történt visszafoglalása ugyyszólván európai vállalkozás volt. Nem is volt az addig elmult másfél évszázadban híresebb erőssége földkerekségünknek. Az ostromban való részvételre idesiettek Európa majd minden keresztény államának képviselői és segédsapatai. A fényes és előkelő lovagok ép úgy Buda alá szálltak akkor, hirt, nevet szerezni, vagy dicsőségüket öregbíteni, mint az egyszerű harcsonai iparosok. Itt voltak a német uralkodóházak harcias tagjain kívül a többi országok jeles lovagjai, az angol Berwick herceg, II. Jakab fia, számos brit főúr társaságában; Villars márkí, XIV. Lajos későbbi hadügyminisztere és nagy hadvezére; a kurlandi hercegek; a fiatal olasz hős, báró d'Aste Mihály, aki bele is halt itt kapott sebeibe és a Várban temettetett el, — de hát nem lehet itt fölsorolni százait és százait azoknak a híres harcosoknak, akik akkoriban az európai lovagvilág színét-virágát tették s akik 1686-ban Buda alatt adtak egymásnak találkozót.

No és aztán, amikor a vár elesett! Egész Európa visszhangzott a győzelem ujjongásától s a nyomdák nem győzték előállítani az ujságokat és krónikákat, amelyek a magyarországi nagy eseményről szólottak.

Mindezek tudatában javasoltam már évekkel ezelőtt A MAI NAP-ban, hogy a Vár földalatti világának legérdekesebb és legszebb részét — éppen a lovagtermeket! — hozzáférhetővé kell tenni és mint drága és ritka látványosságot be kell kapcsolni a főváros idegenforgalmi attrakcióiba. — Nagyön helyes és örömdetes, hogy most végre hivatalos helyeken is gondolnak ilyesmire. Mindenesetre csodálatos, hogy nem akadt még a budavári háziurak közt, aki spontán gondolt volna erre. Úztilleg se volna pedig rossz ötlet, egy ilyen lovagtermet megnyitni az érdeklődők számára. Akkor még talán a hitetlen Tamások is lefáradnának, hogy saját szemükkel lássák a márványportikusokat, amelyek létezéséről konokul vonakodnak tudomást szerezni.

Különben Fiala mérnök urnak és a jelenlegi kutatást pénzelő Tudományos Akadémiának szíves figyelmébe ajánlom a következőket, minthogy éppen a helyőrségi templom (Szent János evangélista temploma) tövében ásatnak lefelé, szemben ezzel a templommal, az Uri-utca 72. számú házban, a kapu ajától balra van egy hatalmas vas-

ajtó, amely a pincébe szolgál. Méltóztásának azon befáradni a széles, nagy bolt-hajtásba és lebecsátkozni a százhuszonhat lépcsőfokon, a Vándor-tér alá. Két hatalmas üreget át vagy huszonöt méter hosszú és tizenöt méter széles sziklaterembe fognak jutni, amelynek megvannak még merőleges kürtői s megvan még egyik sarkában a jelenleg terméskővel elzárt alagutnyílás.

A Fortuna-utca 10. számú házának egyik kamrájába is érdemes bekukkantani. Hatalmas terméskővel van itt befődvé annak az aknának a szája, amely vagy negyven méter mélységben boltíves, kővezetett teremmé szélesedik.

A kutatást vezető mérnök urat érdekelni fogja az a terem is, amely az Uri-utca 70. sz. ház alatt van. Faragott terméskőből készült portáléja Lux műépítész szerint a XIII. századra vall s nem lehetetlen, hogy ez a terem egy régi templom oldalkápolnája volt.

A Szentháromság-utca 5. számú háza alatt már az első, a legfelső pince is kifalazott terem s alatta három hatalmas sziklabarang van.

Na és ha művészi kiképzés nyomait méltóztatnak keresni, tessék akkor az Ország-ház-utca 24. számú házának pincéjébe lefáradni. Ez egy husz méter hosszú és hat méter széles terem, amely terméskőből van építve. Lépcső vezet le innét a hegy mélyebb régióiba s a lépcső végén gyönyörűen megépített, hatalmas előcsarnokba fognak jutni, amelyből jobb- és balfelé kiboltozott folyosó vezet, alkalmasint jó messzire. De ide jó lesz gumicsónakot vinni, mert az előrehaladást földalatti víztükör zárja el.

Adhatunk még több adreszt is: Disztér 10, 11, Tárnok-utca 2, 3, 5, Uri-utca 4, 29, 31, Minde házak alatt szintén igen nevezetes „borospincék“ láthatók!

Ezeket az „adresszokat“ Meszlény kollégánk tudósításából adtuk, amelyek A MAI NAP hasábjain jelentek meg. Ő egyik legalaposabb ismerője Buda rejtelmének. Már 1920-ban bejárta az alagutakat Molnár Endre, Inczedy Ágoston, Kudar Lajos, Czirfusz Ferenc vadásztisztek és még más urak társaságában, néhány évvel későbbben pedig e sorok írójával.

Hát így állunk a „borospincékkel“ — amelyek bizony nem borospincék, hanem történelmi érdekességű nevezetességei a budai várnak.

(Ez az érdekes cikksorozat a következő napokon, ezen a helyen jelenik meg.)